Sosiaali- ja terveysvaliokunta
00102 Eduskunta

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Viite: HE 245/2020 vp / Lausuntopyyntö

Esityksen tavoite vahvistaa paikallisten ja alueellisten viranomaisten mahdollisuuksia tehdä ennakoitavia ja nopeita toimia koronaviruksen leviämisen estämiseksi on kannatettava, koska se mahdollistaa tarvittavien toimenpiteiden kohdistamisen tartuntatautitilanteen mukaisesti.

Tartuntatautilain 58 §:n mukaan kunnan tartuntatautien toiminnasta vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan muun muassa oppilaitosten ja päiväkotien sulkemisesta pykälässä tarkoitetuissa tartuntatautilanteissa. Aluehallintovirastoilla on oikeus tehdä vastaavat päätökset, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella. Käytännössä tämä tarkoittaa etäopetukseen siirtymistä ja fyysisten opetustilojen sulkemista.

Yliopistoissa opetus toteutettiin syyslukukauden 2020 osalta suurimmalta osin verkko-opetuksena ilman fyysistä kontaktia. Fyysisissä oppimisympäristöissä järjestettiin opintojen etenemiselle välttämätöntä lähiopetusta pienryhmissä, jolloin käytössä oli turvavälit ja muut tarvittavat suojaustoimet. Opetusjärjestelyt ovat olleet toimivia. Pitkään jatkunut etäopetus on kuitenkin kyselyiden mukaan merkittävästi kuormittanut osaa opiskelijoista, ja jaksamista edistäviä tukitoimia onkin käynnistetty yliopistojen, YTHS:n ja ylioppilaskuntien yhteistyönä.

Yliopistot kokevat vastuuta siitä, opetus on laadukasta, opiskelijoiden opinnot sujuvat ja valmistuminen tapahtuu ilman viiveitä. Katsomme, että yliopistot pystyvät jo olemassa olevien rajoitustoimien puitteissa toteuttamaan opetusta tarkoituksenmukaisesti, emmekä toivo uusia rajoitustoimia. Tilanteen mahdollisesti paikallisesti eskaloituessa yliopistoilla on hyvä yhteistyö kunkin alueen alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa. Rajoituksia voidaan tällöin tarvittaessa ottaa käyttöön nopeasti, ja tilanteen niin salliessa myös purkaa.

Tartuntatautilakiin esitetty määräaikainen pykälä 58 C antaa viranomaisille mahdollisuuden edellyttää oppilaitoksilta toimenpiteitä hygieniakäytänteisiin, tilojen ja pintojen puhdistamiseen ja riittävien etäisyyksien ylläpitämiseen liittyen. Mielestämme esitys määräaikaiseksi 58 C pykäläksi tukee rajatun lähiopetuksen järjestämistä täydentämään etäopetusta, jotta opiskelijoiden on mahdollista saavuttaa tutkintojen edellyttämä osaaminen.

Yliopistot ovat tehneet rajoitustoimenpiteitä niin opiskeluun, tutkimukseen kuin muuhun työskentelyyn sekä ulkopuolisten henkilöiden yliopistojen tilojen käyttöön. Yliopistot pitävät yllä yhteistä tilannekuvaa, jakavat valtakunnallista tilannekuvaa sekä vaihtavat tietoa keskenään tehdyistä ja suunnitelluista yliopistokohtaisista toimenpiteistä. Opiskelijoiden ja henkilöstön jaksamisesta tulee huolehtia ja turvata riittävä tiedonsaanti myös kansainvälisille opiskelijoile.

Unifi pitää tärkeänä, että lakiesityksessä on tunnistettu, että korkeakoulujen kampusten tiloja hallitsevat käytännössä useat eri tahot. Samoin pidämme tärkeänä sen huomioimista, että täysi-ikäisten korkeakouluopiskelijoiden mahdollisuus ottaa itse vastuuta tarvittavista toimista (käsihygienia, turvavälit) poikkeaa esimerkiksi peruskouluista ja varhaiskasvatuksesta.

Unifi korostaa, että oikeus keskeyttää toiminta koskee vain fyysisissa tiloissa tapahtuvaa opetustoimintaa eikä muuta kampuksella tapahtuvaa yliopiston henkilöstön työhön liittyvää tavanomaista toimintaa, erityisesti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa. Koronaepidemian aikana tutkimusinfrastruktuureja ja -tiloja vaativaa tutkimustoimintaa on voitu toteuttaa ja jatkaa siten, että tiloissa työskentelee vain rajoitettu määrä henkilöitä kerrallaan. Suojaustoimet kuuluvat jo yleisiin laboratoriotyöskentelyn periaatteisiin. Tutkimuksen osalta yliopistot eivät toivo uusia rajoitustoimenpiteitä, vaan katsovat, että jatkuva tilannekuvan seuranta ja yliopistokohtaiset rajoitustoimet ovat tehokkain tapa estää viruksen leviäminen.

Helsingissä 11. tammikuuta 2021

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Puheenjohtaja

Keijo Hämäläinen

Toiminnanjohtaja

Tanja Risikko